

BRÓDY SÁNDOR
SZÍNÉSZVÉR
A NAP LOVAGJA

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u.
6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-7002-53-1

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

SZÍNÉSZVÉR.....	5
1. Ez a hajnal	5
2. Szerá!... Szerá!...	33
3. Operett	51
4. Mézeshónapok. A Bondyék alkóvjá. Intermezzo	67
5. Karrier.....	90
6. A sikerről.....	116
7. Láz	133
8. "Senki" bosszút áll.....	148
9. Verőfény	173
10. Együtt	205
11. Anna meg akar halni	212
12. Sebők Dénes.....	222
A NAP LOVAGJA.....	235

SZÍNÉSZVÉR

(1891)

1. Ez a hajnal

- István... Ecsedi...

Visszafordult. Nevén szólították. Megijedt és megörült, hogy valaki ismeri itt. Várt, hogy beérhesse, aki utánakiabált; de perc múlt perc után, s hidegen, rá sem tekintve haladtak el mellette ismeretlen alakok.

Talán átellenben, a házból szólt valaki? Az ablakon át. A *Föld* palotája azonban csöndes volt. Az ablakok bezárva. Egyetlenegy gázláng égett előtte, megvilágítva a hírlap óriási címtábláját.

Tehát megint képzelődött.

Egyenest nekivágott a nagy háznak, rátette kezét a csukott ajtó kilincsére s állva maradt. S ahogy fölvetette szemeit a palotára, még jobban megfélemedett, keze lecsúszott a kilincsről, s lehajtott fővel, lassan ballagott föl s alá. Egyszer-egyszer még megállt, s úgy vizsgálta az egytől egyig kivilágított, szinte ünnepélyes ablakokat. S ez a

fény, ez az ünnepélyesség, az ablaknál időnként megjelenő árnyak - egy pillanatra azt hitte, őt nézik - még jobban megfélemlítették, még jobban elnyomták egész valóját.

Körülnézett. A környezetben keresett bátorságot, s szorongása még nagyobbra vált.

Tíz óra múlt, s a tisztán ragyogó, de csikorgóan kegyetlen téli estén még zajosak voltak az utcák. Színházból jövő csoportok haladtak el előtte. És ez a látvány, a nők csipkekendőbe pólyált fejökkel, elmélázva vagy izgatottan az alig hallott színjátéktól; élesen vitatkozó urak, Derblay hősi jellemét dicsőítő asszonyok; aztán magánfogatok, fiákkerek, melyek ablakából ki-kivillant egy-egy báliruhás hölgy vagy fekete frakkos fiatal; még jobban elkésértették, mert most érezte legjobban, hogy mi szép az: együtt élni az *élvező* fővárossal. A *színház*, a bállok, a nők, az elegáns férfiak, a mulató- és legfőképp az étkezőhelyek, mindez mily szép, s ő most épp ezekből van kizárva.

Benyúlt a zsebébe. Alig volt egypár krajcárja többé, s ezzel a csekély összeggel szemben most érezte legjobban telhetetlen vágyai feltorlódását. A hölgyeket - akik elsuhantak mellette - szeretőül vágyta bírni, az ekvipázsokat sajátjául; hőse akart lenni a bálloknak, ura a mulatóhelyeknek s palotának, mely még mindig ünnepélyesen, hol barátságosan, hol komoran nézett le reá kivilágított ablakaival; ura, parancsolója. S egy pillanatra, öntudatlanul is remegve kis őszi kabátjában, gyengén és kimerülten az éhségtől és álmatlanságtól, átható meleget érzett, intenzív álmot látott ébren; a jövőt látta, a kedves,

a jó jövőt s benne magát; úrnak, hatalmasnak, mámorban, örömben. S ebben a fölhevülésben egyszerre útirányt változtatva, olyan bátran, amint jött, nekicsapott egy kávéháznak, belépett s odaült az ablakhoz.

Elhatározta, hogy nem él többé kenyéren és vízen, mint egy hete már; itt egyszerre elkölti utolsó pénzét, aztán: vagy - vagy!

A kávéház tömve, zene szól, kellemes meleg, otthonos pára száll fel a csészekből; a füst is oly barátságos, s a pincérek fehér nyakravalója oly elegáns, oly szépen szólnak: "Parancsol, nagyságos úr?!" A zugasztaloknál fiatalemberek pajzán, kedves leányokkal. Durrog a pezsgő, s amint a szőke folyadék habot ver a metszett poharakban, csillogó szemét le nem veszi róla a lány. "Igyál!" - szól a férfi. Piros nyelvét belenyújtja a habba a kedves, aztán odanyújtja: "Ittam."

Sötét asztalnál ül le, s le nem veszi szemeit a szeretkezőkről. Ó, mily boldogság együtt élvezni a mámoros fővárossal, ó, mily szépek, gyönyörteliek a nők, mily boldogság, ha az embernek szeretője van. Pedig még szebbek is vannak; milyeneket látott, amióta itt van! Megőrülne, ha azt mondanák, válassz közülük, s meg kell örülnie, ha arra gondol, hogy nem bírhatja mind... mind... Tudná szeretni mindannyit, úgy érzi.

De megdöbben szerelmi dühétől. Vágyai lelohadnak, önbizalma újra megcsappan, s kitekintve a csendesedő utcára, mely oly idegen neki, szemben a nagy lap szerkesztőségének még mindig kivilágított, de már nem

barátságos ablakával: újra érzi elhagyatottságát, újra látja a nyomort, a süllyedést, a halált.

Ugyanazok az érzések fogják el, melyek egy hete, amikor a fővárosba jött, a vasúton kínozták. Az a megsemmisülés, melyet afelett érzett, hogy el kell hagynia a kisvárost, a csendes, nyugodt jólétet; a lányt, akit szeretett, s a régi életet fel kell cserélni egy újjal, egy olyannal, amelyben csak a nyomort ismeri rettenetes híréből.

Sajnálja magát, szeme könnybe lábad. Rányomja zsebkendőjét arcára, és egyenként siratja mindazt a szépet, jót, amit elvesztett. A kisváros néma utcáját, ahol lakott; a tágas, nagy szobát, a kényelmes ágyat, hol annyi szép álma volt; a nagy ablakokat, melyek a néma utcára nyíltak, s amelyen át a szomszéd ház falára nézve s a semmiségen elmerengve annyit ábrándozott. Megkönnyezi a gerlebúgást, kicsiny városok, falvak ébresztőóráját, a katikabogarakat, melyeket óra hosszat elnézett, elbosszantott; hanyatt fekvé élvezett olvasmányait, a kényelmes, semmittevő életet, és mindegyre szívébe ütődő fájdalommal csendesen siratja a lányt, akit szeretett, akivel titkosan találkozott, s aki oly merész volt, hogy megölelte a nyakát, ha egy pillanatra egyedül maradtak.

Egyetlenegy összekocódás, három-négy szó, melyet bátyja arcába vágott s ő vissza, szakasztotta végét ennek a gyönyörű életnek. Búcsúzás nélkül, egy szó nélkül ült fel a legközelebbi vonatra - egy pillanatra azt gondolta, jobb lesz, ha alája fekszik -, s megindult a főváros felé. A kerekek, mint máskor, nem kattogtak most víg dal ritmusára, a legeslegsomorúbbat hallotta ki az egyhangú

zakatolásból. S nem dobogott szíve oly izgatott gyönyörtől, mint amikor először robogott a főváros felé, hanem remegett, amint a legutolsó állomásról feléje villant az óriási háztömb. Nem a kéjek városát látta most, hanem a küszködés, a nyomor Babilonját.

Kiszállt. Diákkora óta nem volt itt, s a várost egészen megváltozottanak találta. Új állomás, új utcák; azt se tudta merre, hová. Gyalog indult neki a fővárosnak. Kereste útján az ismerős arcokat, s egyetlenegy se talált. A boltok címtáblái is nagyrészt újak; majdnem örült, ha egy ismerős névre lelt. S a kora reggeli időben, csípős, nedves hidegében tél derekának, úgy siettek, szinte futottak az emberek. Nő alig volt az utcán; a kávéházak még csukva, csak a munkát, a kényszerű keserves munkát, a terhes hivatást látta. Iszonyú, hogy kell itt dolgozni!

Beért aztán a Belvárosba. Emlékezett, hogy egy rokona lakott itt. Kereste, nem találta. Felkutatta egy deákkori barátját, az alig ismert rája, s megijedt, amikor megtudta, hogy állomást keresni, megélni jött fel. De azért szíves volt, s azt mondta: "Ma dolgom van, majd aztán"... Talált még egy ismerősre, az fűt-fát ígért, s végül azon vette észre magát, hogy egyes-egyedül áll az egész városban, az egész világon. Senki sem törődik itt mással. Mindenki magának dolgozik itt.

Most érezte először életében árvaságát, most sajgott szíve először, hogy szüleinek korai halálára gondolt. Most szeretni tudta volna rokonait, szeretett volna tanulni tovább, hogy egykor majd joga legyen álláshoz, hivatáshoz; és irigyelte - akiket előbb sajnált - a bajuszos

tanulókat, az ügyvédek gyakornokait, a szánalmas tanuló gépeket: a medikusokat, a "férfi szárazdajkákat", a bölcsészeket, sőt, a katonai növendékekkel is cserélt volna.

Ó, ha munkát kapna! Hogy dolgoznék, lenne akár közönséges ember, letenne ábrándjairól, a dicsvágyról, nem írna többé. Könnyen le tudna tenni a költészetéről, amelyre - a szorongattatás e perceiben úgy érezte - úgy sincs tehetsége. Aztán ha munkája által emberré lenne, fogná magát, s egy szép napon ott teremne a csendes kisvárosban. Gyalog-e, kocsin-e, de egyszerre csak beállítana a lányhoz: "Dolgoztam, hallgattam, itt vagyok, szeretlek. Akarsz hozzám jönni?"

Egy öreg német mesterasszonynál vett szállást. Sötét spájzban együtt lakott egy francia mademoiselle-lel, akinek egyetlenegy foga volt csak, s Musset nyelvén akart vele beszélni örökösen. Foltozásból élt, s harminc krajcárt keresett naponként, abból tízet a háziasszonynak fizetett, s mégis oly urasan öltözködött. Fehér haja, fekete stecherje még elegánssá is tette volna, ha ezek egyszersmind nyomorát is nem teszik kirívóbbá. Aztán finom beszéde is: "Allons, monsieur! Aufste'en! Ma délbén jön az udvar. Lesznek bálók? Mit szól a zurnál?"

Kín volt hallgatnia. De egész hétre kifizette a szállást, s nem lehetett hová mennie innen. És jó sötét volt benn a zugban, egész napon is aludhatott. Csak este kellett kijárnia, hogy egyék valamit s nézze a lapokban, hol keresnek írnokot. Egy egész hét alatt csak két helyet talált,

ott is, amikor fölmert, már az ajtón látta a lakonikus írást:

"Hely be van töltve!"

Egy napon elhatározta, hogy sorra járja az összes hivatalokat, az ügyvédi irodákat, de aztán halasztotta napról napra. Várt. Mire? Maga se tudta. Dolgozatokat küldött be a lapoknak, nem feleltek rája. Éhezni kezdett, s türelme is elfogyott. Végre elhatározta, hogy sorra járja a szerkesztőségeket. Megkeféltette magát a mademoisellel, s megindult. Egyenesen a legnagyobb lap háza felé. Vagy, vagy! De az utolsó pillanatban eltért az alternatívától. Bátorsága, önbizalma, vágyai ismét lelohadtak, s minden ereje azokban a könnyekben olvadt fel, amelyekkel régi életét, szerelmét, magát siratta.

Fejét odatámasztá a kávéház ablaküvegéhez, s nézte, hogyan hal ki lassan-lassan az utca. Csak a kivilágított szerkesztőség előtt van még némi forgalom, egy-egy kocsi áll meg ajtaja előtt. Urak kelnek ki belőle, majd az utolsóból egy hölgy. Csak azt tudja kivenni, hogy szőke és magas. Karonfogva vezetik be az ajtón... s egypár pillanat múlva látja megvillanni szőke haját a kivilágított ablakon át, s egypár pillanat múlva, maga se tudta, hogy keze újra a nagy kapu kilincsén van, benyit, felszalad a lépcsőn, s kopogtat a szerkesztőség ajtaján.

Nem mondja senki, hogy "szabad". Vár egy darabig, aztán belép.

Kis előszobában találja magát.

- Ecsedi István vagyok... - szólal meg elvörösödve, változott hangon.

Nem felel rá senki. Előbbre lép, szétnéz.

Az előszobában olyan a levegő, mint egy harmadrangú meleg fürdőben. Az íróasztalok fölött gáz ég, az átellenes ajtókon jéghideg léghuzam csapkod be. Izzadságtól fényes s a gáztól bronzsínű arcokat pillant meg.

A korrektorok. Az egyik olvas, a másik javít, s aztán visszahangozza.

"A szeszipar jövőre kétségtelenül..."

A gazdasági rovat valamelyik cikkének egy ártatlan frázisa mintha arcul csapná; fagyasztóbban hat rá, mint ez a léghuzam itt, ridegebben, mint ezek a közönyös arcok, melyek egy-egy pillanatra rá is tekintenek, de aztán zavartalanul dolgoznak tovább.

A munka, a munka! Tehát itt is az a keservetes, könyörtelen, buta munka. Mindegy, előre!

- A szerkesztő urat keresem! - szól határozott hangon.

Rá sem nézve, némán mutatnak a szomszéd ajtóra. Bátran lép előre, és megáll a küszöbön.

Négy-öt, íróasztalokkal tömött szoba ragyogó perspektívája nyílik meg előtte. Itt is ugyanaz a levegő, csakhogy szárazabb. Ugyanaz a kép, csak nagyban.

Közel tizenkét óra, a szerkesztőség teljes. Valamennyi íróasztal elfoglalva, minden gázláng ég, serceg egyenletes neszeléssel, sajátságos muzsikával, mintha egy nagy doromb szólna. A tollak percegése kontrázik e sajátságos zenéhez, mely a mosókonyhát s a ruhák fővésének hangját juttatja eszébe. És a gőzbe burkolt nagy üstök képét látja egy pillanatra, amint az asztalok fölött emelkedő füstből egy-egy gomoly megindul, s a padmaly alatt lassan száll föl s alá. Majd mint valami függöny elterül előtte, s elfödi előle az egész képet.

Valaki beleütközik. Mintha álomból ébredne, úgy szólal meg:

- A szerkesztő urat keresem...

- Nincs itt, mindjárt jó.

És a szerkesztőségi szolga továbbrohan.

- Talán máskor fogok eljönni - szólt magához. - Meg fogom várni - felelt magának. S elhatározása mellett maradt. Leült közel a küszöbhez, és tovább figyelt.

Egyenként vette szemügyre az alakokat.

Közel hozzája egy nagy asztalnál ketten dolgoztak. Az egyik, ostyával és ollóval kezében, olyan ismerős! Monstruózus, nagy homlokát, sárga szakállát mintha már látta volna! Igen, emlékszik. Egy képen - az ebédlőben otthon - költők és művészek között. Az apja beszélt is róla. Egyszer valami ünnepélyen fenn volt náluk a Mátrában,

vendégük. Finom ember, nagy fej. Mindig nézte, olyan akart lenni, mint ő. Finom és nagyfejű. Amikor kisdíák korában erős meggyőződéssel mondogatta: "Inkább főbe lövöm magam, mintsem közönséges ember legyek!" Az apja megsimogatta, és az arcképre mutatva, így szólt: "Légy olyan, mint ez itt!"

A finom és nagyfejű ember, aki dolgozik! És az arcképe ott van minden vidéki házban. Élénk részvétet érzett iránta - és maga iránt. Érzékenysége majdnem könnyeket csalt szemébe. S meghatottságában majdnem megrezzent, amint egy új alak haladt el mellette. A nagy, deli alak prémes télikabátjában, fején báli kalappal sokkal elegánsabb jelenség volt, mint ezek itt, akik mintha még serényebben dolgoztak volna e pillanatban.

Üdvözlés nélkül állott meg az ő gyermekkori ismerősenek asztalánál, s elég hangosan beszélt vele.

- Ön ír színházat?

- Igen, Caracalli Bianka föllépte az Operában...

- Meg kell dicsérni.

- Jól énekelt.

- Nagyon meg kell dicsérni.

- Fenomén.

- Nyolcvan-százhusz sor...

A prémes kabátú úr ismét elhaladt Ecsedi István mellett. Érezte ruhájának parfümjét is. Ez illat, azután e szavak meg a blazírt, de jól táplált arc, mintha a szerkesztő lett volna. Biztosan az, utána akart rohanni, de félelem fogta el; ülve maradt.

Nézte, hogy dühöng magában az ő gyermekkori ismerőse. Aztán, hogy milyen mérgesen szakítja le a szögről az Opera színlapját. Írni kezd, nyugodt lesz.

Ő is önfeledt nyugodtsággal veszi sorra az alakokat. Először a nagy szobában néz szét, azután a kisebbekbe is betekint, de ülőhelyéből csak egy-egy nekigörbült hátat pillanthat meg.

A másik szobában, fejét szűk vállaiba húzva, igen kicsiny fülekkel s fáradt tarkóval, egy rozsdás arc szólal meg időnkint:

- Küllő, az esti árfolyamot...

- Tárca nem jön... a regényt...

- Gladstone, Gladstone!...

Alig érti e töredékes mondatokat. Csak azt sejti, hogy e kicsiny, vézna ember maga az éjjeli szerkesztő, akinek kegyetlenségéről egy kávéházban - véletlenül - hajmeresztő dolgokat hallott. És most, amidőn a munkatársak odaviszik hozzá kézirataikat, neki is úgy tetszik, mintha eredendő malíciát látna megcsillanni apró,

fekete szemeiben. Sőt, jól hallja azt is, mint prédikál egy öles magasságú munkatársnak, aki némán hallgatja:

- Ez nem vers, nem poézis, bankett-tudósítás más, mint nóta a kalákáról.

A nagy, szőke férfi halvány, úri, majdnem arisztokratikus arcát pír borítja el, s Ecsedi István már látja az indulatos jelenetet, mely - nem következik be. Talán az a pirosság is csak szemének csalódása, fantáziájának színe volt. Máskor is, de különösen most többet és mást lát e jelenségekben, mint valami közönséges halandó.

Némán ülve székén, egy kis regényhőst csinál a nagy szőke úrból.

Földbirtokos vagy gazdatiszt lehetett egy nagyon nagy uradalomban. Tanyák végtelen szabadsága, alázatos, nagy szolgaszemélyzet, fejüket szügyükbe vágó, kecses ménlovak... az övé volt mindez. Ó, hogy megszokta, megszerette. Majd megőrült, amikor le kellett róluk mondania! Elveszett, odalett - örökre.

Fel a fővárosba, hivatalt keresni. Írnokságot sem kapott - hírlapíró lett. Reporter. Szabadsághoz, urasághoz szokott lelkét szoktatja szolgáláshoz, parancsoláshoz, megaláztatáshoz. Ha egyszer ki is lökték, újból el kell oda mennie, ahová küldik. Bankettek, hordárgyűlések, külvárosi bálók, hadastyánegyesület s ez az iszonyatos levegő, ez a dög Budapest... Ó!...

- *Singer* úr! - szólott ki a nagy, szőke úrhoz a segédszerkesztő.

Ecsedi István elmosolyodott. De ez a nem földbirtokosra valló név nem zavarta meg további megfigyeléseiben. És elfeledte, hogy tulajdonképpen minek van itt, s hogy ma nincs többé e helyen keresnivalója. Várt és figyelt.

Új alak lépett be a nagy szobába. Kezében egy kis könyv, azzal gesztikulált beszédéhez:

- Ki az az Andornaki Pál? Nem ismeri senki?

A munkatársak nem ismerték.

Az új alak felmutatta a könyvet. Aztán beszélni kezdett; amíg beszélt, arca azon a kis helyen, ahol be nem volt nőve sűrű, fekete szőrrel, kigyúlt:

- Hát ez az úr, akárki legyen, mától fogva egy név a magyar literatúrában. Verseket adott ki a maga költségén, vidéken, iszonyatos papiroson. De milyen versek! Musset heve, Heine satírája. A címe: *Szerelmek*. Az első vers...

Halk, egy kissé monoton hangon olvasta fel az első verset. Aztán a másodikat. És a harmadikat.

Csendesen hallgatták. Letették tollaikat, egyik-másik fel is kelt helyéről.

A költészet bűbája s a dicsőség verőfénye ragyogta át az iroda száraz levegőjét. Ez a két gyönyörűség, amely után való vágyakozás ott sínylett leláncolva a szegény fiúk szívének mélyén.

Könyveket írni, verses és közönséges regényt, színdarabot, költeményeket, ó, milyen boldogság! Alig volt közöttük egy, aki nem érezte magában a talentumot, melyet az idő hiánya, a gyötrő, prózai munka, a kenyérért való harc nem engedett kitörni. Voltak közöttük olyanok, akiknek már volt részük az alkotás s a dicsőség bűbájában, de ahogy ide jutottak, a hírlapírói olló mintha a költői eret is elvágta volna bennük. Nem, maga az ér megmaradt. Regény- és színműtervekkel, ballada- és költői elbeszélésvázakkal volt tele agyuk ama része, melyet a tonkingi háború, Bismarck új beszéde, a spárgatenyésztés új módszere s mindaz, ami a nagy újsághoz hozzátartozik, már be nem töltött volt. Egyik-másik dolgozott is, de a nagy munkák a nagy töredéken túl nem jutottak soha. S egyre hangzottak a panaszok a tehetséget elnyomó zsurnalizmus ellen, s egyre gondolkodtak egy más pályáról. Holnap, holnapután - hetek, hónapok múlva, soha többé.

Az irodalmi rovat vezetője tovább olvasta fel a szenvedélyes kis verseket. És Ecsedi István arra gondolt, hogy miért nem ő írta azokat. Ha ő írta volna! Ha lehetne munka nélkül nagyot teremteni! Pedig úgy érezte, hogy az ő idegei is érzésektől vibrálnak; zsongítja, izza a szerelem; agya meg forr az eszméktől. Ó, de leírni, kinyomatni, kikorrigálni! Andornaki Pál, aki egy kötet verset adott ki, az akaraterő hőrojának tetszett előtte. Megirigyelte, sőt

egyszerre csak azon vette észre magát, hogy beléhelyezkedett a sorsába, elfoglalta helyét; az övé volt a dicsőség, mely észrevétlenül kél fel fölötte. Ez a tavaszi hajnal aranyakat hozó!

Annyira elmerült önző álmaiba, hogy szinte álmából keltették fel a becsörtető reporterek. A versek elhangzottak, s megszólaltak az újonnan jöttek.

A báli tudósító, aki majdnem ájultan dőlt le egy karosszékre, kigombolta mellényét, frakkját, s lihegve szólt:

- Nem lehet kiállani! Mindenki táncolni akar velem... megszöktem a hölgyek elől...

Sovány, nemtelen állán vörhenyes kecskeszakálla taktussal kísért szavait:

- A Kaali komteszettel az első tourt... Egy bécsi baronessz... virágot adott... A cotillon... majd szétszaggattak.

Töredékes összefüggésű szavaiból végül azt tűnt ki, hogy újra egy grófkisasszonyba szerelmes.

A munkatársak nevettek. Ecsedi Istvánnak is fúrta az oldalát. Alig tudta tartóztatni. De a hangulat ismét borulni kezdett. A másik reporter adta elő keserveit. A belügyi államtitkár két napja haldoklik, s ott kell őrizni éjjel-nappal. Az utolsó lehetőség neki kell felfognia, hogy hozhassa azonnal a lapnak. A háznép már dühös, hogy egész napon ott somfordál, s éjjel se hagy senkit sem

aludni. Úgy tetszik neki, mintha már egyszer ki is dobták volna. A házmester... lehet-e egy házmesterrel lovagiasan elbánni?...

- Ott vártuk mindnyájan, nem akart a reggeli lap számára meghalni... Holnap az esti lapnak, bizonyosan!

A reporter tréfás izgatottsággal humorizált a halál felett, és fel s alá járkált a teremben.

Egyszerre megállt István előtt.

- Mi tetszik? - szólt, és tetőtől talpig végignézett rajta.

- A szerkesztő urat várom!

- Nem jó ma többé vissza! - szólt ki az éjjeli szerkesztő.

- Miért tetszik keresni? - kérde halk hangon a reporter, s nagy, fekete bajusza alatt mosolyra húzván vastag ajkát, hozzátette titkolódzó suttogással:

- Talán kézirat?

- Nem, *hírlapíró akarok lenni!* - szólt határozottan, csengő hangon.

A hírlapírók letették tollaikat. A kritikus közelebb lépett. A reporter hátul keresztbe fonta hosszú karjait.

"Hírlapíró akarok lenni!" - csengett még egyre füleikbe a szép s erős tenorhang. Hajnali fél egy felé járt az idő, a

munka nagy része be volt fejezve, a metteur az éjjeli szerkesztőnek a túlszedést jelenté, idegen szerkesztőségek tagjai jöttek, s ásítva hívták kávéházba a kollégákat.

Valamelyik szobából veszekedés hallatszott. Két, maga kezére dolgozó, soros tudósító veszekedett a külföldi rovat vezetőjével, aki az ő tanácsukkal s az ő ideáljuk szerint meginterjúvolt egy itt időző szerb minisztert.

- Úgy volt, hogy az interjú közös lesz, s ön mégsem adta ide, csak a *Földnek*... A gondolatot tessék nekünk megfizetni... A gondolatért követelünk... nyolc forint negyven krajcárt...

Válaszként dörgő nevetés vegyült a zajba. Az éjjeli szerkesztő idegesen kiáltott ki:

- Mi, mi az?

- Ez az úr - szólt még komolysággal a reporter - hírlapíró akar lenni... Csönd lett. Ecsedi Istvánt körülvették a munkatársak, s némán, mosolyogva nézték pillanatokig.

Ő maga most már minden zavar nélkül, de belső izgatottságtól mégis pirulva, a fáradtság és éhség lázában nedvesen csillogó szemekkel visszamosolygott rájuk:

- Önök kinevetnek engem! - szólt panaszosan, mégis vidáman.

- Nem, mi méltányoljuk önt - felelte a reporter, s leült elébe, hosszú lábait keresztbe vetve, úgy nézett fel rá.

Nem tudott, mindannyian nem tudtak nézésével betelni. Majdnem egy fejfel magaslott ki közülük Ecsedi István. Szép, szőke feje, alacsony homloka - melynek finom fehérségén áttetszettek az apró, kék erek -, sötét pillájú, acélszürke, nagy szemei, vékony, piros ajkai fölött a most ütődő, szőszke kis bajusz, erős nyaka, széles vállai, a kopott ruhában is elegáns, deli termete, virágzó szép, üde fiatalsága, vidékies beszéde mintha frissességet hozott volna be pállott légkörükbe; valami üde léghuzamot, emléket rég elhagyott vidékükről. És fekete nyakravalója kabátja fölött zseniálisan csokorba volt kötve, mint ama regényhősöké, drámai hősszerelmeseké, mely agyuk fogyatékos villóját egyre emésztette.

A reporter felemelte nagy, szeplős kezét, jóságos arcának bohókás kifejezését hatalmas szemöldökeinek egy összevonásával zordra változtatta, és szólt:

- Tud ön spanyolul?

- Nem.

- Ismeri az agrárkérdést?

- Nem.

- Idézzon ön - eredetiben hat sort a *Divina Commediából*. Nem tud?

- Nem.

A vizsgálat nagyon lassan folyt: a környezet visszafojtotta lélegzetét, nehogy egy előtörő kacagással ártsanak a komolyságnak. S amikor újból látogató jött, s csodálkozva nézett végig a sajátságos jeleneten, intettek neki:

- Csendesen!

S odafogták maguk közé a régi munkatársat, aki azért hagyta el őket, azért ment más redakcióba, hogy ne kelljen éjszaka is dolgoznia; mégis megjelent itt közöttük éjfélkor rendesen.

A reporter folytatta tovább a kérdéseket:

- Mit gondol, hű volt Clovis Hughes-né férjéhez? Igen, vagy nem?

- Nem tudom.

- Mit tart Castelárról?

- Semmit! - szólt Ecsedi István, szomorúan tekintve szét maga körül. Kémlelve egyszersmind, vajon nem tréfa-e ez az egész itten.

Nem volt tréfa. Mint valami vésztörvényszéki elnök, oly rémes komolysággal emelkedett fel helyéről a reporter s halkán, de nyomatékkal szólott:

- Ön vidéki?

- Igen.

- A neve?

- Kis-bilkei Ecsedi István.

- Foglalkozása?

- Semmi.

- S ön, kis-bilkei Ecsedi István, aki nem tud spanyolul, s nincsen Castelárról semminemű véleménye; ön, aki nem tud semmit, foglalkozása nincsen - hírlapíró akar lenni!

- Éppen azért! - ismétlé még egyszer.

A kritikus nevetett, a nagy és arisztokratikus Singer mosolygott, majdnem mindnyájan mosolyogtak. Csak a reporter őrizte meg komolyságát:

- Ön profanálja a művészetet, melynek papjává akar lenni; jól van, egy utolsó kísérletet teszünk önnel mégis. Itt van toll és tinta, írjon egy vezércikket eme téma fölött: az oroszok ma a Beszkideken át betörték.

- Nem értek a politikához.

- Az semmi. Éppen minden hírlapírónak arról kell írnia, amihez kedvünk nincsen. Én például mindig ott vagyok a pályaházban, amikor őfelsége megjő. Pedig szinte félek, *őfelsége haragszik reám...*

- A király haragszik reá! - erősíté egy hang.

- Ön mosolyog, Ecsedi István! - susogta a reporter.

- Hagyjanak nekem békét! - szólalt meg az hirtelen szomorúsággal. És forró homlokára tapasztván hosszú fehér kezeit, reszketeg hangon folytató:

- Hagyjanak békén! Önök gúnyt űznek belőlem, utasítsanak inkább el, mutassanak ajtót. Mondják, hogy menjek a Dunának. Megyek! - És kalapja után nyúlt. Mély szemeiben egy könnycsepp rezzent meg, s ez a könnycsepp őt is, de mintha a többieket is gyengén megremegettette volna.

- No, no, tekintetes úr, nem kell haragudni - mondá a reporter, s megfogta karját. Hangja egészen megváltozott, annyira megváltozott, hogy szükségesnek tartotta megokolni, hogy miért.

- Náthás vagyok - ördög vigye...

Úgy tetszett, mintha mindannyian náthások lettek volna. S a vén bűnösök, akik profanáltak mindent, azok a szívek, melyek mint az eltelt háziállatok gyomrai az étel iránt, érzéketlenek voltak minden szenzációval szemben, mintha meg lettek volna hatva. S a helyzet nyomban megváltozott. A kritikus a költőt kutatta benne, a közgazdász a gazdasági tudósítónak szánta, az újdonság rövid hírek íróját látta benne. De a reporter még valami jobbat eszelt ki.

- Van hely, hely van! - kiáltott fel diadalmasan.

S kezén fogván, majdnem kicipelte maga után.

A lépcsőn mindenfélét kérdezett tőle. Ő azonban igennel és nemmel válaszolt csak. Egész valója benyomásokkal volt teli, azt se tudta, hol van, mit csinál, hová viszik.

A szűk lépcsőn lebotorkált a kis udvarra. Hirtelen világosság kápráztatta meg. Hátul a nyomda nagy üveg barakkja mintha égett volna, gáztengerben úszott. A gázmotor gyengén zúgott, az újságok gépei robajjal működtek, alant a pincéből a galvanoplasztikai műhely ablakai kékes fényben ragyogtak. Mint egy óriási színház, melytől oly messze van, hogy a színjátszóknak csak alakjait látja, de beszédüket nem hallhatja többé, úgy látta ide-oda mozogni az üvegoldalon át a szedőket, a munkásokat, a morogva működő gépeket. Bearanyozott járgányaikkal, öles lendítőkerekeikkel sötétben emelkedtek ki azok a tarka környezetből. Mozgó árnyékuk a hátsó falon - a komplikált munka, amit végeztek, üvegen át úgy látszik, körüllejtve - Ecsedi Istvánnak úgy tetszett, hogy nem gépek ezek, hanem mesebeli szörnyek. S felhevült fantáziájában egy mitológiai kép villant fel, a kréta-szigeti szörny, a Minotaurusz, mely leányokkal táplálkozik.

Alig tudta szemeit levenni a gyönyörű látványról.

- Ó, mily fenséges! - suttogá.

- A munka allegóriája! Pompás, modern verstárgy, persze nem írja meg senki...

A műhely közvetlen közelébe értek. Az ajtó nyitva volt, István hirtelen bedugta rajta a fejét. Ijedten vont vissza; forró nyáron mocsarak miazmás levegője üde és illatos ahhoz az áramhoz képest, mely belülről arcába csapott. S a kép, melyet mohó szemmel szedett magába, sokkal durvább, majdnem egészen más volt közlőrl.

A lázas, az öröletes, a mindenek fölött uralkodó munka ez ismét. Hát megzavarodtak az emberek, hogy tönkreteszik magukat a folytonos dologban! Hogy kapkodnak a betűk után, milyen rémült sietséggel kötözzetik a kiszedett hasábokat; a gép izzadtan falja befelé a végtelen hosszúságúnak látszó papirost, fáradt pirossággal ég a lányok arca, s karjuk, fekete kezük, mint a szélmalom kelepe, fel s alá jár...

- Sietni... előre... Fél kettő! - hallatszik a gép felől.

S a felhúzógép csikordul, s egyszerre - talán a föld alól jött? - ott van a gépész előtt a *Föld* negyedik oldalának kerek, ezüst fényű öntvénye is.

Előre, előre!

Mintha több nap nem volna, s ez a végső, a nagy, a legutolsó munka hajnala!

- Jerünk - mondá a reporter -, ez minden éjjel, minden hajnalban így megy... fogja még látni!

Sötét szobán mentek keresztül.

- Lassan - szólt a reporter -, ez itt az expediáló szoba.

- Alusznak, szegények! - tette hozzá susogva.

Kezén fogta, hogy az alvókba ne botoljon.

Lent a földön is, de különösen a nagy faasztalokon, felöltözött alakok aludtak. Emitt összegubbaszkodva, de hátat fordítva egymásnak, a lap expedíciójának szolgálja és a felesége. Lent a földön egy-két segédmunkás, kocsis s a lap egyik szorgalmas helybeli kihordója, kicsiny, hálófőköttős öregasszony.

- No, a váradi püspöknek mégiscsak jobb dolga van! - mormogta a reporter, s megszorította Ecsedi István karját. Az álmélkodva nézett szét, s lehajlott egy-egy alvó fölé. Valami munkáslány fölébredt a kémlelő tekintettől, nyögött valamit, aztán megfordult s újra elaludt.

- Jerünk, jerünk!

Továbbmentek. Még egy szoba, s beértek a kiadóhivatalba. Csendesek, elhagyottak és sötétek voltak a szobák. Mindössze egy láng égett hátul, az adminisztrátor íróasztala fölött. Ott ült s némán maga elé nézett a kiadóhivatal őszülő főnöke.

Némán fogott kezét a reporterrel, s hallgatag bólintott, amint Ecsedi Istvánt bemutatta neki:

- Nagyon tehetséges ifjú... kitűnő talentum... Van-e még szükséged címszalagíróra?

A főnök igent intett. S az asztalfiából egy köteg papírszalagot vett ki, a kasszáról valami nagy könyvet emelt le:

- Azonnal szükséges... Mindjárt meg is kezdheti... Havonta harminc forint... a télen át munka...

Ecsedi István leült a munkához. A reporter meg akarta nézni, hogy ír, de közelökben a telefon csengettyűje erősen zúgott. A *Magyar Közvélemény* egy nagy tolvajbanda viselt dolgait kérte tőle kölcsön.

Megsimogatta protezséjének homlokára csapzott haját, s felszaladt.

Ecsedi István nekiült a munkának. Öröm fogta el, és nem undorodott többé. A fehér papírszalagok tetszettek neki, s az üzletszerű munkássággal is megbarátkozott. S míg az új előfizetők nagy könyvéből olvasgatta a címeket, nagy és díszes betűket vetvén a papírgalandra: tolla rohanásával versenyt futott fantáziája.

Mint egy királyi herceg a hadseregben, oly villámgyorsasággal avanszál. Furfangos módon bizonyítja be ügyességét, ötletei vannak a lap terjesztése körül, s az adminisztrátor itt előtte oly ősz már, s olyan mélán néz maga elé!

Egyszerre csak azt veszi észre, hogy a galandok jó része már meg van írva, amikor egy ismerős nevet olvas ki a nagy könyvből:

"Boér Ádám."

Ismerős név, de milyen ismerős. Keze reszket, szeme könnybe lábad, amint nézi. A Boér Anna édesapja. Egy hozzátartozója annak a leánynak, aki őt oly melegen, annyi odaadással, majdnem önfeláldozással szereti, s akit ő is oly nagyon szeret, hogy majd a szíve szakadt meg, amint a kisváros csendes, nyugodt életével együtt őt és a titkos találkákat is el kellett hagynia.

Drága név, édes név a büszke, pedáns nagyúr neve: Boér Ádám.

Reszketve írja le. S alája kicsiny írással odaírta a becéző nevet is, amit csak a szeretett lánnyal közösen ismertek: "Naca." Aztán sietett, hogy készen legyen munkájával. Hamar végzett. Eltolta maga elől az üzletre valló munkákat, s írni akart.

Az ihlet egy ritka percét érezte. Tele volt poézissal. Nem tudta, mit és miképp, de érezte, hogy amit most teremt, szépségekkel lesz tele.

Előbb versekre, majd novellákra gondolt. S alig vette kezébe a tollat, már látta művét kinyomtatva valamelyik újságban... A neve elől... feltűnés...

De úgy történt most is, mint azelőtt már oly gyakran. Az első sor fizikai munkáján elrepült a teremtés izgatottsága.

Talán az ablak zavarja? Függönytelen üvegén át besütött a nyomda világossága. Kitekintett.

Az udvaron semmi élénkség. Már erősen hajnalra járhatott az idő, de az éjszaka képe itt nem változott mit sem. Mégis, a lassan, ritkásan szitáló hó mintha enyhítette volna a sötétet. Fehéren bepettyezte az udvar aszfaltját, az üres ládákat, a tönkrement nyomdai szerelvényeket, az újságok elhasznált tömöntvényeit. És amott az expedíció mellett álló postakocsi szinte filozóf nyugodtsággal álló vén lovát. A sztoikus vén állat még a fülét sem mozgatta a hidegben, s maga elé nézve várt... várt...

- Bolond állat - mormogá István -, neki is ki kell venni részét a közös fáradságból.

Felsóhajtott. Elhatározta, hogy ma nem fog dolgozni mégsem - fáradt. Leült a székre, lábait egy újságkötegre fektetve és nézte, hogy szundikál az adminisztrátor.

Az ő szemhéjai is nehezek voltak. De a tarka eseménnyel, új alakokkal, új élettel teli éjjel jó hosszú ideig küzdött még kifáradt idegeivel. Idézés nélkül jöttek az alakok, csendültek meg újra a párbeszéddek, az éjjeli redakció egész élete szerkesztőtől, szolgástul. S e képek szaporodtak, az események továbbfejlődtek, nőttek kiszámíthatatlanul. Egy-egy pillanatra megszakadva, keresztülcikázva még régibb emlékektől, összezavarva, majd összhangossá simulva ki újfent. De a végső pont mindig csak egy név maradt. S mi minden össze volt kötve e névvel: Boér Anna. Azzal a lágy, majdnem a gyengeségig zsongó érzéssel, amit e név, ez emlék keltett fel benne, elaludt végre. S csak egy hangra ébredt fel. Erős, de kellemes leány-altra.

Az ajtóban egy csinos kis gépészeány állott.

- Adminisztrátor úr, mennyi a kiadás? - kérdi, úgy látszik, ismételten.

A főnök kikiáltott:

- Tizenhétézer-ötszáz! Itt van az írás.

A leány, mikor visszajött a cédulával, reátekintett. Ecsedi István szemét törölve nézett vissza rája.

A leány rámosolygott, s ő vissza.

- Hogy hívják, kicsiny? - kérdé hirtelen.

- Szera! - felelt a leány; újból mosolygott és kifutott.

Ecsedi István utánanézett. De elvesztette szemei elől. Az udvar egészen megváltozott. Élénkség mindenütt, a szedők is már mentek hazafelé. Valahára derengett mégis.

- Ez a hajnal... Olyan, mint a hajnal!... - szólt magában; egyszerre gondolván az időre s arra a hajnal hajú lányra, aki olyan szépen mosolygott rá, mint valami tavaszi hajnal.

2. Szerá!... Szerá!...

Az udvarban, a lépcsőkön, a szerkesztőségből, a kiadóhivatal ablakán át és a könyvkötőműhelyben és a nyomdában folyvást ez a név hangzott:

- Szerá!... Szerá!...

Mindenki dolgot akart neki adni, mindenkinek dolga volt vele, szükség volt rá mindenütt, s hol itt, hol ott, de mindegyre máshol lehetett látni színehagyott, de fodros kék ruháját, meggy színű trikóderekeit, sötétvörös, nagy haját, melyben sohasem volt elég hajtű, de sohasem hiányzott belőle egy szál virág, mely a frizurával együtt minduntalan leesett a nyakába, ott megülve egy darabig, majd vállára csüngött alá, szétbomlott egészen, s verte a vállát.

- Szerá, söpröd az udvart?! - kiáltottak rá a lányok a könyvkötészetből, a nyomdából, mindenhol.

Megállt az udvar közepén, kivette zsebéből kis, kerek katonatükrét, s mintha haragudnék hajára, oly szenvedélyesen tűzte fel újból. Aztán továbbment.

Mint egy fiatal macska, oly ruganyosan, olyan vidáman szökött lépcsőről lépcsőre, helyiségből helyiségbe. Megcsikarta azokat a férfiakat, akik útja közben feltartóztatták, s ráütött azokra a kezekre, melyek mindenhol, mindenfelől, magános helyeken és nyilvánosan feléje nyúltak, hogy megcsípjék. Itt-ott egy-egy szedőnek, aki meg akarta csókolni, kiütötte erős kis

öklével a fogát, s azokra a szerelmi vallomásokra, azokra az ajánlatokra, melyeket a *Föld* öreg vezércikkezőjén kezdve, le a kiadóhivatal tizenhat éves praktikánsáig mindennapon újból ismételték előtte: megmutatta rendetlenül nőtt, de kékesfehéren ragyogó cicafogait, majd elfordulva, békateknőszínű szemeivel merengve nézett szét, és így szólt:

- Millen idő, millen idő!

A lányok s a *Föld* mindennemű szolgálói már maguk kiabálták elébe, ha jött:

- Millen idő, millen idő!

Megváltoztatta az előtte ismeretlen helyről való idézetet, s mikor újfent körülvették, csak azt mondta:

- *Kapocs.* - És továbbfutott.

Nem volt egy pillanatnyi maradása sem, s mégsem volt fáradt. Szolgálatételre beosztva a kiadóhivatalhoz - azelőtt a rotációsgépnél volt, de azt nem tudta állni -, csak ott lett volna dolga, mégis őt űzte az egész ház, sőt egyszer a szerkesztő is felhívta, hogy levelet küldjön vele valamerre, és Szerá, amikor kijött a lányok kérdésére, akik az időt tudakolták tőle, nem felelt, csak egy pettyet kinyújtotta kis kígyónyelvét, de aztán hiába hívatta többé fel a nagy úr, nem ment. S mikor az éjjeli szerkesztő azt mondta neki, hogy: "Vigyázzon, el fogják csapni!" - mosolygott és továbbszökött. Nem küldték el. Ezt a házat nem lehetett elképzelni nélküle. Ügyes volt, mint egy evet,

s szerelmes is volt belé az egész ház, mint egy vidéki jogakadémia a színésztrupp primadonnájába.

A reporter szólt:

- Elveszem, Szerá, istenuccse! Kikeresztelkedem. (Mert nem volt keresztény.)

- El, a seprőt! - felelte a lány.

A *Föld* költője verset írt róla, kileste, mikor egyedül volt, és felolvasta neki.

Szera mondá:

- Ó, be szépen tud hazudni!

Nem, ezen a fiatal macskán nem lehetett kifogni, ezt nem lehetett megfogni.

És ha háromemeletes házat ígértek is neki - mert ígértek négyemeleteseket is a toll gazdag koldusai, sőt ekvipázst és nyári lakokat is -, Szerá csak nevetett, Szerá csak trillázott, s ezenközben újra megmutatta piros ínyében éles fogait.

De ha nagyon jó kedve volt, mégiscsak elbolondozott. S egy napon néha négy-öt férfi járt-kelt fel s alá, dolgozni se tudva, izgatottan, mindannyiuk ajkáról egy boldogító titok mosolygott alá. Egyébként magukba fojtották örömeiket, s csak ennyit szóltak egymásnak:

- Megvan!

S amikor nem volt *meg*: illették szemrehányásokkal. Hiába, ezzel a kis okos fejével kibújt a kulcslikon is:

- Ugye, mondtam, hogy el ne mondja... Azért...

Kicsiny volt az orra, pisze, s a hegyén - mint a finom fajoknak - egy kis horpadás, ahhoz nem lehetett nyúlni, de ő orruknál fogva vezette a kis és nagy orrú társaságot.

- Holnap, holnapután... kiskedden!...

Voltak, sőt a többség volt az, aki még jobban szerette, egykettő akadt mégis, aki így szólt az üzletvezetőnek:

- Ugyan, miért tartják ezt a...!

De ők tovább is hízelegtek az "ezt a"-nak.

Kapott leveleket. Szedők és munkások azon a matricás papirosra írtak, melyből egy darab néha tíz krajcár is, de amelyet egy cselédsorba való lány nem ad az egész világ gazdagságáért. Nefelejcssek voltak rajtuk, egyéb virágok is, néha egész tájképek, de leginkább egy lila színű szív, a hozzá tartozó horgonnyal és kereszttel. Hit, remény, szeretet! Ez a három gyönyörű szép szó, mely annyi cselédsorbeli leányt lelkesít, pedig a hitet mintha nem nekik teremtték volna, a szeretetben sincsen nagy részök, reménykedésben, abban *jó* módjuk van mégis...

Szera leszedte szépen a matricákat, s a lányoknak osztogatta el a leveleket. S ezek, bár nem nekik írták, hogy "hű koporsóm bezártáig", örültek neki, megőrizték, betették a kebelükbe. Együtt élve gyermekkoruktól fogva, ugyanazt a nyomasztó, bűnnel teli levegőt szívták a férfimunkásokkal, kezük és szavaik oly durvák lettek, mint a férfiaké, s mégis, ha bűnbe estek is, nem aljasodtak el annyira, hogy a nő eredendő szentimentalizmusa meg ne maradt volna szíveikben.

Szera nem kacagott. Az egész tizenhét éves leány nem volt egyéb, mint egy plasztikus mosolygás. "Bolond", mondták a lányok. Idős lapkihordó asszonyok azt mondták: "gyerek", Ecsedi István pedig így szólt magában:

- Ez a legkedvesebb lány a világon!

De nem mondta el neki. Csak nézett rá a sötétkép szemeivel epekedve, kémlelve, gyönyörrel.

Pedig nagyon gyakran voltak egyedül. Délben, amikor a lány nem ment haza a többivel - kint lakott messze a külső Soroksári utca valamelyik kis zugutcájában -, s elővette déli elemózsiáját, vagy egy kis kávéhozott magának, s azt fogyasztotta titokban - a lányok nem szeretnek nyilvánosan enni -, Ecsedi István egyszerre csak megjelent mögötte, s jó étvágyat kívánt neki. A lány kezdetben dugdosta előle ebédjét, később azonban meg is kínálta, s István nem szégyenkezett egy-egy harapást enni belőle. De volt idő, amikor ő is ott ebédelt, s ekkor rajta volt a kínálás sora.

Elbújva az expedíció homályos szobájába, nemegyszer falatoztak együtt s nevettek, kacagtak, kicsúfoltak istent és embert, de a férfi sosem mondta, "kellesz nekem, vágyom reád", a lány se idegenkedett tőle, közel mert menni hozzája, egy székre ült vele, ha nem volt több egynél, s utoljára - pedig alig ismerték még egymást két hete - aprópénzt is kölcsönöztek egymásnak.

Ecsedi István kezdte. Minden zavar nélkül kért; mondta, hogy nincsen neki itt senkije rajta kívül, s hogy nem mer újból előleget kérni.

Szera nagyon meg volt hatva. Nem tudta örömében, mit tegyen; a két hatosnak ráadásul odaadta volna tán magát is. De nem kérték szóval, csak szemmel, csak azzal a gyengéd hanggal, mely végigrezgett a férfi beszédén, akármit szólt is hozzá, ha csak arra kérte is, hogy:

- Szera, hozzon kenyeret!

Szera repült. Szíve is repesett, úgy örült ennek a közös nyomorgásnak, ezeknek a közössé vált lakmározásoknak, mint egy kisdiák. Mintha "feleségesdít" játszottak volna! Vele született hivatása oly figyelmessé s oly találékonnyá tette, mintha már tíz éven át asszony lett volna. Ecsedi István se tudott hallgatni fölötte, s úgy szólt, mint egykor Boér Annának, szerelmük kezdetén:

- De boldog, akinek maga lesz a felesége!

Talán meg volt győződve arról, amit mondott, talán nem, de azokra a címszalagokra meg mindennap ráírta, hogy

"Naca". De a dolog nem ment többé olyan könnyen, nem ment többé olyan vígan. Panaszkodott a reporternek, hogy "unalmas". Unalmas lett volna neki akármilyen munka. Egész napon folyton csak szeretkezni, beszélgetni vágyott a lánnyal, akivel egy s ugyanazon időben foglalkozott, mint Annával; de Anna nem volt itt, Anna távol, az alakja halványodott egyre, s ez itten közel egyre nyert színében.

Éjszaka, amikor az adminisztrátor bóbiskolt munkája fölött, üres volt a kiadóhivatal, csak ők voltak ott egyedül, lesrófolták a lángszeszt, s odahúzódtak a kályhához. A leány szólt:

- A faluról meséljen nekem.

Ha mindjárt le is íródott volna az, amit elbeszélt, sikert arat vele. Nagyítva, kiszínezve, kikerekítve, kibővítve, ahol kellett, úgy adta elő a dolgokat, hogy a leány egészen megfeledkezett a munkáról, s nem hallotta, amint hívták:

- Szerá!... Szerá!...

Nem hallotta Ecsedi sem; belemerült magába, ragadta magamagát:

- A falu... Maga még sose volt falun?! Szerá, ha maga látná! Annyi állat! Mikor hajnalban túlköl a csordás, s a cselédek kihajtják a teheneket. A szegény állatok olyan álmosan csörtetnek előre. Kis, tarka borjúk ugrálnak körülöttük, bögnek negédesen: "Szopi, szopi!" Meg a kecskék, meg a bárányok. A nagy, tarka kosok, nyakukban a csengettyűvel... De szép az! Aztán az aprójóságok. Fel

s alá sétálnak az udvarban, a pázsiton, a papsajtos utakon. Innen és onnan hívják őket. Libapásztorleány mondja: liba... liba... liba... (Az öregeknek, különösen a gúnároknak: gá... gá... Mi az a gúnár?!) Híják a csirkét: csire, csire, csirüském! Csalják a kacsát ki a pocsétából: tacs... tacs... tacsókám! Meg a pulykát meg a galambokat, mind másképpen.

- Falura szeretnék! - szólt a lány, s majdnem sírva fakadt.

- Az ám, bizony, a falu, ott jó! - folytató a férfi. - A parasztasszonyok tavaszkor baromfiakat nevelnek. Ültetik a jércét, a tyúkot. A fészekben a tojás, hogy megülnek rajta a vén, bolond, szárnyas asszonyok! Aztán amikor kikelnek a kicsik! Sárgák, mint a zsendülő kajszibarack, szemtelenek, mert fiatalok, de okosak, mint az öregek... Rebbennek, szemeznek mindjárt...

- Szeretnék parasztné lenni, tyúkokat ültetni.

- És a mező, a vetés, a gyümölcsösök. A szilvafák rezegnek; vakít a körtefa... És a virágok kint a mezőn, a kakukkfű illata, a rozsok... Az aratás, a marokszedő lányok... a cséplés. Nóta, hajnaltól estéig. Friss szalonnát pirítanak a rőzsén, füstje magasabban száll, mint a torony. És mérföldekről ide, mérföldekről innen ellátszik a tiszta levegőben. Bent a faluban este csaholnak a kutya, búgnak a gerlek, egy nap csak egyszer; nyolc órára harangoznak...

- Falura szeretnék... vigyen falura...

- Falura? Viszem, gyerünk! - szólt István, s mint mikor a gyerekek egy szalmaszéken ülve utaznak Bécsbe, Lengyelországba, szép lovakat hozni: leültette a lányt a szoba közepébe:

- Üljön le... gyű! Én vagyok a masiniszta!

Kacagtak a gyerekes tréfán. S elfeledkeztek a helyiségről, ahol vannak, a késő éjjeli időről, a bóbiskoló hivatalfőnökről. Vidáman, önfeledten játszottak, mint két aprószent az átláthatatlanul mély tó partján.

A lány nem akart fölkelni a székről, s a férfinak hirtelen egy ötlete, egy nagy vágya támadt: fölemelni s vinni székestül.

Fölemelte. Karjai reszkettek, de nem a lány súlyától; amint körülnyalábolta, két forró kar ölelte át nyakát. Szerá gyengén sikoltott, ő erőltetve kacagott, s emelte még magasabbra:

- Nos, viszem, gyerünk! - suttogta.

Fel s alá vitte a szobában. Kábult fejjel, vérbe borult arccal. A lány diadalmasan emelte föl karjait, biztonságban érezte magát, nem félt többé. Szinte rosszul esett neki, amikor letették. Zavart lett, amikor szemben állt vele. A férfi is elfordult. Nem tudtak, nem mertek egymásra nézni, olyan izgalomba hozta őket ez a semmiség. Talán az első szerelmi vallomást érezték ki belőle?

Nem tették többé szóvá ezt a kis szenzációt. Annál többet emlékeztek rá. István újra meg újra visszaélvezte minden gyönyörét, s szégyellte magát, haragudott magára, hogy nem élvezte ki eléggé. Elhatározta, de mennyiszer, hogy a legközelebbi alkalom, és...

A lány kerülte. Durván felelgetett neki.

Egyszer azonban, amikor újra ott kellett ebédelnie, s elhagyatottsága, szegénysége érzetében, éhesen feküdt egymaga a hivatal kemény lócáján, Szera bejött és leült közelébe.

Hallgatagon néztek maguk elé. Majd Szera szólott.

- Beteg?

- Nem.

Újra elhallgattak, míg a lány megint csak megszólalt:

- Új anyám van!

Könnyek futották el szemeit. István fölemelkedett fekvőhelyéről:

- Új anyja? - kérdé csodálkozó hangon.

A lány igent intett fejével.

- S a régi?